

Bekostiging en verantwoording MEE cliëntondersteuning

Gemeenten verantwoordelijk voor cliëntondersteuning

De Wmo2015 maakt gemeenten verantwoordelijk voor de cliëntondersteuning aan mensen met een beperking. Dit betekent dat de 22 MEE-organisaties, die cliëntondersteuning nu uitvoeren op basis van een AWBZ-subsidieregeling, met gemeenten afspraken moeten maken over cliëntondersteuning. Voor een zorgvuldige transitie hebben het ministerie van VWS, VNG en MEE Nederland bestuurlijke afspraken gemaakt. Doel van de afspraken is de continuïteit van de cliëntondersteuning voor mensen met een beperking te waarborgen en frictiekosten bij MEE-organisaties te vermijden. Cliëntondersteuning moet als laagdrempelige en kosteloze basisvoorziening beschikbaar blijven. Naast de Wmo2015 en de bestuurlijke afspraken is er een handreiking Cliëntondersteuning beschikbaar waarin cliëntondersteuning uitvoerig wordt toegelicht.

Dit leaflet is een hulpmiddel voor gemeenten bij het maken van afspraken met MEE over de bekostiging en verantwoording van cliëntondersteuning. De bekostigingsvormen zijn gedetailleerder uitgewerkt in de handreiking 'Bekostigingsmodellen. Modellen, afwegingen en uitdagingen voor gemeenten' van het Transitiebureau Wmo.

Wat is cliëntondersteuning?

Cliëntondersteuning bestaat onder meer uit informatie, advies en kortdurende ondersteuning die bijdraagt aan zelfredzaamheid en participatie. En het verkrijgen van zo integraal mogelijke dienstverlening op het gebied van maatschappelijke ondersteuning, preventieve zorg, zorg, jeugdzorg, onderwijs, welzijn, wonen, werk en inkomen. Cliëntondersteuning is niet één afgebakend product; het bestaat uit verschillende onderdelen en vele producten. Daar kunnen meerdere bekostigingsmodellen bij passen.

Bekostiging cliëntondersteuning

Gemeenten krijgen in korte tijd veel nieuwe verantwoordelijkheden door de uitbreiding van de Wmo, de Participatiewet en de Jeugdwet. Vanwege de korte voorbereidingstijd is het beleid vaak nog in ontwikkeling. Er worden veel pilots uitgevoerd, vooral gericht op wijkteams. Voor gemeenten is het op de korte termijn van belang dat de uitgaven binnen de financiële kaders blijven en dat er tijd wordt gecreëerd voor het doorontwikkelen van beleid en de daarbij passende bekostiging. Daarom zien wij voor de bekostiging van cliëntondersteuning een groeimodel, waar in de eerste fase wordt gekozen voor een vast budget (functie- of populatiebekostiging) en toegewerkt wordt naar het bekostigen van trajecten (productiebekostiging).

Populatiebekostiging in 2015

Voor het eerste implementatiejaar adviseren wij een populatiebekostiging, waarbij een vast budget beschikbaar is voor cliëntondersteuning. Bij populatiegerichte bekostiging bepaalt de gemeente vooraf een vast bedrag voor het uitvoeren van een maatschappelijke taak met een meetbaar resultaat voor een afgebakende doelgroep. Door het historische budget van MEE als uitgangspunt te nemen, wordt de continuïteit van cliëntondersteuning geborgd. Gemeenten krijgen hierdoor meer tijd om cliëntondersteuning in te passen in hun beleid. Niet alleen passend bij de Wmo-doelstellingen, maar ook bij de Jeugdwet en de Participatiewet. De kracht van cliëntondersteuning zoals die nu door MEE wordt uitgevoerd ligt immers in de integrale, levensbrede en preventieve ondersteuning.

MEE legt verantwoording af (zie Verantwoording), daardoor krijgt de gemeente inzicht in de aard, omvang en resultaten van cliëntondersteuning. Dit inzicht kan bijdragen aan een verdere implementatie.

Groeimodel voor de jaren na 2015

In de toekomst liggen twee hoofdstromen in de bekostiging het meest voor de hand. Enerzijds populatiebekostiging voor cliëntondersteuning 'aan de voorkant': bij vraagverduidelijking, de toegang tot eventuele andere vormen van ondersteuning en zorg, preventie, het bevorderen van de inclusieve samenleving en individuele belangenbehartiging. Anderzijds is het mogelijk voor de groepsactiviteiten en de kortdurende ondersteuning, gericht op het vergroten van de zelfredzaamheid en participatie, productiebekostiging te ontwikkelen.

Bij productiebekostiging betaalt de gemeente voor diensten die voor een specifieke cliënt of een specifieke groep zijn uitgevoerd. Er kunnen trajecten zoals gezinsondersteuning worden ontwikkeld, passend bij de visie van een gemeente op het sociale domein. Een voordeel van productiebekostiging is de directe koppeling tussen bekostiging, de ondersteuning en de cliënt. Dit bevordert de transparantie van de te leveren prestaties. In de Wmo2015 is persoonsgebonden bekostiging (PGB) voor maatwerkvoorzieningen opgenomen om de burger zoveel mogelijk eigen regie te geven. Gezien het kortdurende, preventieve, onafhankelijke en laagdrempelige karakter van cliëntondersteuning ligt deze vorm van bekostigen echter minder voor de hand voor cliëntondersteuning.

Verantwoording

MEE bepleit een duidelijke scheiding tussen bekostigingssystematiek en verantwoording. Dat beantwoordt het beste aan de dilemma's rond het meetbaar maken van resultaten en effecten die voor het hele sociaal domein gelden. Door de levensbrede en integrale aanpak van MEE en de nauwe samenhang met het sociaal netwerk en professionele partners, is nauwelijks sprake van een eenduidige, lineaire relatie tussen initiële vraag, ondersteuning, resultaat en effect. Wat niet wil zeggen dat resultaten en effecten niet in kaart kunnen worden gebracht. MEE besteedt daar juist veel aandacht aan, maar betwijfelt wel de waarde daarvan voor bekostiging. MEE zet de ervaring die ze heeft opgedaan graag in bij de verdere ontwikkeling door gemeenten.

Registratie van resultaten

MEE-organisaties kunnen informatie uit de cliëntenregistratie leveren op wijk, gemeente en/of regionaal niveau. MEE is daarnaast in 2013 begonnen om resultaatmeting aan de reguliere registratie toe te voegen. Voor deze resultaatmeting worden cliënt en consulent na het afsluiten van de dienstverlening per dienst gevraagd of de acties die in het ondersteuningsplan zijn benoemd, daadwerkelijk en naar behoren zijn gerealiseerd.

Effectmeting: maatschappelijke en persoonlijke effecten

MEE Nederland heeft in 2010 een maatschappelijk BusinessCase uit laten voeren door Ernst & Young. Die laat zien dat elke euro die wordt geïnvesteerd in de dienstverlening van MEE, vier euro aan besparingen oplevert bij uitgaven voor bijvoorbeeld het speciaal onderwijs, Wajong-uitkeringen, zorg, schuldhulpverlening en huisuitzettingen. Om de effecten van MEE voor cliënten structureel te monitoren, heeft MEE in 2013 een onderzoek uit laten voeren of het mogelijk was om de effecten te meten die de cliënt ervaart. Uit het onderzoek blijkt dat het geval. Cliënten ervaren op alle domeinen van het leven een overwegend positief effect na de ondersteuning door MEE en schrijven dit effect ook overwegend toe aan MEE. In 2014 wordt deze effectmeting verder ontwikkeld. - Maart 2014